

9 november 1938 – 9 november 1994

'Kristallnacht'-herdenking, in het licht van vandaag

Woensdag 9 november j.l. werd in 27 landen in Europa de "Kristallnacht" van 1938 herdacht. Op voorstel van het internationale anti-racisme netwerk UNITED stond de "Kristallnacht"-herdenking van dit jaar in het teken van Roma en Sinti (zigeuners). Het was de derde keer in successie dat er in Nederland een "Kristallnacht"-herdenking werd georganiseerd. Dit jaar waren er activiteiten in 11 steden in Nederland.

De "Kristallnacht" van 9 november 1938 vormde de opmaat voor de verschrikkingen van de Shoah, de moord op bijna 6 miljoen joden en andere groepen mensen. Op 6 november 1938 ontving Hirschel Grynspan, een 17 jarige joodse jongen, te Parijs het bericht dat zijn vader samen met 18.000 andere joden Duitsland waren uitgezet. Deze joden bevonden zich in een soort van niemandsland tussen Duitsland en Polen, dat weigerde de grenzen open te stellen. Uit woede hieroverschoot Hirschel de eerste de beste Duitser dood, de diplomaat Ernst von Rath.

Toen het bericht hierover op 8 november de nazi-top bereikte was het propaganda-minister Goebbels zelf die de pogrom verordonneerde. Want een georganiseerde pogrom was het ondanks de term "Reichskristallnacht", die de nazi's er zelf aan gaven. Een naam die in feite mooi, gebroken glas veronderstelt en dus absoluut niet van toepassing is. Vandaar dat anti-racisme organisaties de term Kristallnacht liever consequent tussen aanhalingstekens zetten.

Beginnend in Berlijn werd de S.A. op de joodse bevolking in geheel Duitsland losgelaten. Het resultaat was dat bijna alle synagogen (meer dan 250) in het land werden verwoest, 700 joodse winkels

werden geplunderd, meer dan 30.000 voornamelijk rijke joden werden verdreven met confiscatie van al hun goederen en bijna 100 joodse mannen en vrouwen werden vermoord. Deze actie had een grote stroom joodse vluchtelingen tot gevolg. De wereld had echter maar weinig consideratie met hen. Ook de Nederlandse regering reageerde uiterst lauw op

FOTO: H. KIESKAMP

Voorspraak van de Rom Misko Sarkezi

de enorme verschrikkingen pal over de grens. Het quotum van 2000 vluchtelingen werd slechts vergroot tot 7000, bang als men was dat een te grote groep vluchtelingen op onze economie zou drukken. Ook toen was er sprake van illegale vluchtelingen, die in kampen werden opgeborgen. In 1939 kwam het kamp Westerbork voor hen gereed. Enkele

jaren later zou deze plek functioneren als hoofddoorgangskamp via welke de Duitsers de Nederlandse joden naar de concentratie- en vernietigingskampen stuurden. Auschwitz, Treblinka, Sobibor, Majdanek, Mauthausen etcetera.

HERDENKINGEN VANAF 1988

Vanaf 1988, 50 jaar na dato, herdenken allerlei anti-racistische groepen in Europa de "Kristallnacht". Het is een internationale dag tegen fascisme en anti-semitisme. Zoals gezegd besteedde de herdenking van dit jaar aan dacht aan een vaak vergeten groep onderdrukten: Roma en Sinti. Ook zij werden vervolgd door de nazi's. Vijfhonderdduizend van hen werden in concentratiekampen of daarbuiten door

"Einsatzgruppen" vermoord. Aan dit feit is overigens door zowel politici, de media als historici maar weinig aandacht geschonken.

Bijna 50 jaar na de Tweede Wereldoorlog zijn de meeste Roma en Sinti er in

LEES VERDER OP PAGINA 4 ...

VERVOLG 'KRISTALLNACHT'-HERDENKING

Europa nog steeds slecht aan toe. Werkloosheid en discriminatie door een groot deel van de bevolking zijn de grootste problemen waarmee Roma en Sinti te kampen te hebben. Met name in Oost-Europa worden de mensenrechten van Roma en Sinti geschonden. Zo bericht Amnesty Internationale over martelingen in Bulgarije. De Bulgaarse overheid weigert hier onderzoek naar in te stellen. Recent onderzoek in Hongarije wijst uit dat 40% van de Hongaarse bevolking voor het nemen van discriminerende maatregelen tegen Roma en Sinti is. Daarnaast is 2.7% zelfs voor liquidatie van deze bevolkingsgroep.

HERDENKING NEDERLAND, 1994

De herdenking van dit jaar in Amsterdam was een initiatief van het Comité "Kristallnacht" Herdenking, een samenwerkingsverband van Vereniging Lau Mazirel, het Amsterdams 4 + 5 mei comité en Stichting Nederland Bekent Kleur. De herdenking bij het joods monument voor de Stopera bestond uit een sobere fakkelwake. Namens de organisatie ver-

zorgde Mirjam Ohringer de presentatie. In haar toespraak pleitte zij tot de kleine honderd aanwezigen voor de aandacht waar Roma en Sinti recht op hebben. De invulling van de avond bestond verder uit toespraken van Elzeline de Jong (gemeenteraadslid Amsterdam), Misko Sarkezi (Rom uit Oldenzaal), Max Arian (bestuurslid van het Auschwitz Comité) en Lalla Weiss, die het woord voerde namens de Landelijke Sinti Organisatie. De avond werd afgesloten met een minuut stilte.

In 10 andere steden in Nederland grepen organisaties de "Kristallnacht"-herdenking aan om een actie te organiseren of op een ander manier stil te staan bij de "Kristallnacht" van 1938. In de meeste plaatsen gingen de mensen de straat op voor een (fakkel)optocht en waren er toespraken van vertegenwoordigers van anti-racisme organisaties, mensen uit de joodse en uit de Rom-gemeenschap, politici en wetenschappers. Plaatselijke anti-racisme groepen in Delft, Breda, Eindhoven, Groningen, Nijmegen, Rotterdam, Sittard, Tilburg, Utrecht en Vlissingen hadden overal zelf het initiatief in handen. Op

landelijke schaal verzond Nederland Bekent Kleur informatiemateriaal naar organiserende groepen over activiteiten in Nederland en Europa en over de situatie van Roma en Sinti. Daarnaast maakte Nederland Bekent Kleur een inventarisatie van de acties in Nederland. Op die manier kon de (vrij geïnteresseerde) pers op het spoor van plaatselijke groepen worden gezet. Over het algemeen bleek dit goed te werken.

HERDENKING EUROPA, 1994

In Europa waren er talloze acties rond de "Kristallnacht"-herdenking in 27 Europese landen. Grote motivator achter deze Europa-wijde actie was het internationale anti-racisme netwerk UNITED, dat in samenwerking met het Roma National Congress het thema (Roma en Sinti) had bepaald. UNITED was zeer positief over de aandacht die de "Kristallnacht" dit jaar te beurt was gevallen.

Voor meer informatie over Roma en Sinti kan contact op worden genomen met Vereniging Lau Mazirel (020 -6257377) en/of de Landelijke Sinti Organisatie (04998 - 71212).